Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000252

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-02-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Теплова Людмила Іванівна

2. Lyudmyla I. Teplova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1437-1369

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 292

Назва наукової спеціальності: Міжнародні економічні відносини

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Міжнародні економічні відносини

Дата захисту: 27-03-2026

Спеціальність за освітою: Облік і оподаткування

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11920

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.51.02, 06.52.25, 06.56.31, 06.73.15

Тема дисертації:

1. Трансформаційна диференціація податкових систем країн-членів ЄС

2. Transformational Tax System Differentiation among European Union Member States

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячено теоретичному обґрунтуванню сутності, еволюції та чинників трансформаційної диференціації податкових систем країн-членів Європейського Союзу, розробці методологічного інструментарію для кількісної оцінки їх структурної динаміки з урахуванням інтеграційних процесів, а також визначенні закономірностей формування ефективних моделей податкового регулювання для адаптації податкової системи України в умовах кандидатства на вступ до ЄС. У роботі розглянуто еволюцію та функціональну структуру податкових систем, що ідентифікувало їх багатовимірний інституційно-правовий механізм державного регулювання, який органічно поєднує фіскальні, економічні та соціальні функції. Визначено, що розвиток концепцій податкової політики від класичних економічних підходів до моделей економіки пропозиції формує підґрунтя для розгляду податків не лише як засобу акумулювання доходів, а як інструменту стимулювання економічної активності, оптимізація сукупної

пропозиції та стабілізації зайнятості. Виявлено, що в умовах глобалізації, цифровізації та інтеграційних трансформацій система податкового регулювання набуває нових вимірів, що визначають її адаптивність, прозорість, ефективність адміністрування та справедливість у розподілі податкового навантаження. При цьому структура, ієрархія та взаємозв'язки компонентів системи формують контекст для оцінки фіскальної ефективності, узгодження політичних пріоритетів і оптимізації стратегій державного управління. Досліджено місію податкових систем країн-членів ЄС у забезпеченні економічного зростання, соціальної справедливості, стимулювання інноваційної діяльності та зелених трансформацій реалізується як стратегічний важіль, що трансформується від суто фіскального інструменту до комплексного механізму макроекономічного регулювання та забезпечення сталого розвитку. Проаналізовано асинхронну диспозицію податкових систем країн-членів ЄС як стійку форму фіскальної асиметрії, що проявляється у значній варіативності податкового навантаження (27–46% ВВП у 2023пр., середнє 40%), структурі надходжень, ефективності адміністрування та прогресивності оподаткування. Така нерівномірність визначає неоднакову фіскальну поведінку та формує дихотомію економічного розвитку між «центром» і периферією Союзу. Розроблено Інтегральний індекс трансформаційної диференціації податкових систем (TTSDI/TTSDI-UA) як самостійний аналітичний інструмент кількісного вимірювання інституційної та структурної асинхронності податкових реформ у країнах-членах ЄС. Індекс поєднує показники цифровізації публічних послуг, динаміки податкового адміністрування, змін у структурі оподаткування та інтенсивності реформ із авторською системою ваг, адаптованою до методологічних підходів OECP, що дало змогу ідентифікувати кластери трансформаційної зрілості, кількісно зафіксувати нерівномірність реформ, емпірично виокремити групи країн із високим, середнім і низьким рівнем трансформаційної активності та сформувати аналітичну основу для оцінки фіскальної конвергенції і адаптації податкових систем країн-кандидатів до стандартів ЄС. Здійснено оцінку сучасного стану податкової системи України на основі адаптованого індексу трансформаційної диференціації TTSDI-UA, що виявила помірний і волатильний рівень трансформаційних змін із домінуванням непрямих податків, високим рівнем тінізації, наявністю податкових розривів та фрагментарністю реформ у контексті воєнної економіки. Сформовано прогнозні сценарії трансформації податкової системи України на 2025–2027 рр. із використанням регресійних моделей доходів з побудовою 95% довірчих інтервалів та врахуванням воєнної невизначеності. Обґрунтовано напрями структурного оновлення податкової системи України на основі практик ЄС, що включають підвищення якості податкової бази через інвентаризацію пільг і скорочення витоків, масштабування цифрових інструментів адміністрування, інституціалізацію коротких реформаторських циклів із прозорими KPI, а також врахування екологічного оподаткування (CBAM). Ключові слова: податкова система, ЄС, країни-члени ЄС, міжнародна економічна інтеграція, фіскальна політика, податкове навантаження, конкуренція, конкурентоспроможність, податкове регулювання, цифровізація.

2. The main goal of the dissertation study is the theoretical substantiation of the essence, evolution, and factors of transformational differentiation of the tax systems of the European Union member states, the development of methodological tools for quantitative assessment of their structural dynamics, taking into account integration processes, as well as the identification of patterns in the formation of effective models of tax regulation for the adaptation of the Ukrainian tax system in the context of its candidacy for the EU membership. The dissertation explores the evolution as well as functional structure of tax systems, identifying their multidimensional institutional and legal mechanism of state regulation, which combines fiscal, economic, and social functions. It is determined that the development of tax policy concepts from classical economic approaches to supply-side economic models forms the basis for considering taxes not only as a means of accumulating revenue, but also as an instrument for stimulating economic activity, optimizing aggregate supply and stabilizing employment. It has been revealed that in the context of globalization, digitalization, and integration transformations, the tax regulation system is acquiring new dimensions that determine its adaptability, transparency, administrative efficiency, and fairness in the distribution of the tax burden. At the same time, the structure, hierarchy, and interrelationships of the system components form the context for assessing fiscal efficiency, coordinating political priorities and optimizing public management strategies. The mission of the EU member states' the tax systems in

ensuring economic growth and social justice has been studied. Stimulating innovation and green transformations is implemented as a strategic lever, transforming from a purely fiscal instrument into a comprehensive mechanism for macroeconomic regulation and ensuring sustainable development. The asynchronous disposition of the tax systems of the EU member states is analyzed as a persistent form of fiscal asymmetry, manifested in significant variability in the tax burden (27–46% of GDP in 2023, average 40%), revenue structure, administrative efficiency, and progressive taxation. This unevenness determines unequal fiscal behavior and forms a dichotomy of economic development between the Union's «centre» and periphery. The Transitional Tax System Differentiation Index (TTSDI/TTSDI-UA) has been developed as an independent analytical tool for quantitative measurement of institutional and structural asynchrony of tax reforms in the EU member states. The index combines indicators of the digitization of public services, tax administration dynamics, changes in the tax structure, and the intensity of reforms with a proprietary weighting system adapted to OECD methodological approaches, which made it possible to identify clusters of transformational maturity, quantitatively record the unevenness of reforms, empirically identify groups of countries with high, medium, and low levels of transformational activity, as well as form an analytical basis for assessing fiscal convergence and the adaptation of candidate countries' tax systems to the EU standards. An assessment of the current state of the Ukrainian tax system was carried out based on the adapted TTSDI-UA transformation differentiation index, which revealed a moderate and volatile level of transformation changes with a predominance of indirect taxes, a high level of shadow economy, the presence of tax gaps, and fragmented reforms in the context of a war economy. There have been developed the forecast scenarios for the transformation of the Ukrainian tax system for 2025–2027 by using regression models of income with 95% confidence intervals and taking into account military uncertainty. The directions for structural reform of the Ukrainian tax system based on the EU practices have been substantiated. These include improving the quality of the tax base by inventorying tax breaks and reducing leakage, scaling up digital administration tools, institutionalizing short reform cycles with transparent KPIs, and taking into account environmental taxation (CBAM). Keywords: tax system, the EU, the EU member states, international economic integration, fiscal policy, tax burden, competition, competitiveness, tax regulation, digitalization.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0120U100386

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Заяць О., Теплова Л. Диференціація ставок ПДФО в країнах-членах ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. Вип. 42. С. 59–63.
- 2. Шинкар В., Теплова Л. Формування євроінтеграційної макроекономічної моделі України в умовах російської воєнної агресії. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2023. Вип. 48. С. 90–94.
- 3. Шинкар В., Теплова Л. Економічна трансформація України в умовах реалізації статусу кандидата на членство в Євросоюзі. Економіка та суспільство. 2023. № 56.
- 4. Шинкар В., Теплова Л. Економічні можливості і проблеми України в умовах реалізації вступних переговорів з Євросоюзом. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2024. Вип. 4 (114). С. 90-95.

- 5. Теплова Л. Міжнародна податкова конкуренція: сутність та особливості впливу на стабільність світової економіки. Український економічний часопис. 2025. Вип. 9. С. 143-146.
- 6. Теплова Л. Функціональна місія податкових систем у забезпеченні економічного зростання країн ЄС. Підприємництво та інновації. 2025. № 37. С. 115-120.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U100386

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заяць Олена Іванівна

2. Olena I. Zayats

Кваліфікація: д.е.н., доцент, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9904-8706

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57220931164

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тучак Тетяна Володимирівна

2. Tetiana V. Tuchak

Кваліфікація: к.е.н., доцент, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4696-924X

Додаткова інформація: ResearcherID: JQV-7717-2023

Повне найменування юридичної особи: Державний податковий університет

Код за ЄДРПОУ: 44550814

Місцезнаходження: вул. Університетська, Ірпінь, 08201, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство фінансів України

Ідентифікатор ROR: 004ezwb23

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панченко Володимир Григорович

2. Volodymyr H. Panchenko

Кваліфікація: д.е.н., доцент, 08.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5578-6210

Додаткова інформація: https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAF-8535-2021; https://scholar.google.com.ua/citations?user=2Q2Sw5QAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітряних Сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цалан Мирослава Іванівна

2. Myroslava I. Tsalan

Кваліфікація: д.е.н., доцент, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1878-1346

Додаткова інформація: Scopus ID: 58183494300

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ерфан Єва Алоїсівна

2. Yeva A. Erfan

Кваліфікація: к.е.н., доцент, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7342-6174

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Король Марина Михайлівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Король Марина Михайлівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Сабов Вікторія Іванівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна